

Helsinki / Tampere / Oulu 8.10.2010

Aloite kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan uudistamiseksi ja työllistymistä tukevien palvelujen kehittämiseksi

Kehitysvammaliitto ry, Kehitysvammaisten Tukiliitto ry, Nuorten Ystävät ry sekä Förbundet De Utvecklingsstördas Väl rf esittävät, että sosiaali- ja terveysministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö asettavat yhteisen selvityshenkilön tai työryhmän

- 1) arvioimaan kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan nykytilanteen niin laadun kuin määrän osalta
- 2) laatimaan ehdotuksia kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan ja työllistymistä tukevien palvelujen kehittämiseksi.

Palkallinen työnteko on osallisuuden ja taloudellisen itsenäisyyden kivijalka. Tätä korostavat niin YK:n yleissopimus vammaisten ihmisten oikeuksista kuin Suomen vammaispoliittinen ohjelma VAMPO. Palkkatyöhön pääseminen, oman elannon ansaitseminen ja oman panoksen antaminen yhteiskunnalle on keskeinen tavoite myös kehitysvammaisille ihmisille.

Kehitysvammaisten henkilöiden palkkatyöllistymisen tukemiseen on olemassa toimivaksi todettu palvelu, tuetun työllistymisen työhönvalmennus. Palkkatyössä on kuitenkin tällä hetkellä vain noin 300 kehitysvammaista henkilöä, kun eri arvioiden mukaan jopa noin 3 500 kehitysvammaista henkilöä voisi oikeanlaisen tuen avulla työllistyä työkyvyttömyyseläkkeeltä palkkatyöhön. Tämä edellyttäisi nykyistä selvempää vastuiden ja yhteistyökäytäntöjen määrittelyä: tällä hetkellä vastuu kehitysvammaisten henkilöiden työllistymisen tukemisesta vaikuttaa kuntien mielestä olevan työhallinnolla ja työhallinnon mukaan kunnilla.

Valtaosalle ammattikoulutetuista, työhön motivoituneista kehitysvammaisista työuran pääteypysäkki on ei-työsuhteinen, palkaton työtoiminta joko toimintakeskuksissa tai avotyötoimintana tavallisilla työpaikoilla. Toimintakeskuksissa järjestettävään työtoimintaan osallistuu noin 7 700 kehitysvammaista henkilöä ja avotyötoimintaan noin 2 300 henkilöä.

Kehitysvammahuoltona järjestettävä työ- ja päivätoiminta vaatii kiireellistä uudelleenmäärittelyä. Työ- ja päivätoiminta on jäänyt tavoitteiltaan ja menetelmiltään pahasti jälkeen kehitysvammaisten lasten, nuorten ja aikuisten perus- ja toisen asteen koulutuksen kehityksestä. Yhä useampi kehitysvammainen nuori tai aikuinen toivoo yksilöllisempiä vaihtoehtoja kuin mitä perinteinen työtoiminta voi tarjota. Työ- ja toimintakeskuksissa tehtävät työt eivät useinkaan harjaannuta nykyisen työelämän tiedollisiin ja taidollisiin vaatimuksiin, eikä työtoiminta toimi väylänä avoimille työmarkkinoille. Työ- ja päivätoimintaa tulisikin kehittää siten, että toiminta vastaa tämän päivän kehitysvammaisten yksilöllisiä toiveita, tarpeita ja tavoitteita.

Työurien pidentäminen on keskeinen suomalaisen työelämän kehittämishaaste. Kuten keväällä julkaistussa raportissa (VATES-säätiö ja Mielenterveyden Keskusliitto 2010) arvioitiin, nyt työelämän ulkopuolella olevien, mutta työelämään haluavien ja kykenevien vammaisten ja osatyökykyisten ihmisten edes osittainen työhön paluu pidentäisi keskimääräisiä työuria noin neljällä kuukaudella.

Sosiaali- ja terveysministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön ja Kuntaliiton yhteisen työryhmän tavoitteena on arvioida nykyistä palvelu- ja kuntoutusjärjestelmää pitkäaikaisesti työttömien, vaikeasti työllistyvien ja syrjäytymisuhan alla olevien sekä vammaisten henkilöiden osallisuuden ja aktiivisen työelämään osallistumisen näkökulmasta. Toivomme työryhmän huomioivan aloitteessamme esiin nostamamme näkökulmat.

Ystävällisin terveisin

Veli-Pekka Sinervuo
toiminnanjohtaja
Kehitysvammaliitto ry

Susanna Lohiniemi
toiminnanjohtaja
Kehitysvammaisten Tukiliitto ry

Marja Irjala
pääsihteeri
Nuorten Ystävät ry

Lisbeth Hemgård
toiminnanjohtaja
Förbundet De Utvecklingsstördas Väl rf

Liite: Työllä osallisuutta? Yhteisvastuu 2008 -hankkeiden loppuraportti